

Meer incidenten in coronajaar 2021

HOE SPORTIEF IS DE NEDERLANDSE TEAMSPORT?

DOOR EVA HEIJNEN (MULIER INSTITUUT)

Een plezierige wedstrijdervaring staat of valt met de mate waarin sporters zich sportief en respectvol gedragen naar elkaar en de wedstrijdleiding. Meestal verlopen wedstrijden uitermate sportief, maar we kennen voldoende voorbeelden van wedstrijden die onsportief verlopen of zelfs uitlopen op excessieve vormen van wedstrijdgedrag, zoals slaan, bijten of schoppen. De afgelopen jaren hebben observanten van het Mulier Instituut met de SportklimaatApp wedstrijdgedragingen geregistreerd tijdens 1.448 wedstrijden. Zo krijgen we inzicht in hoe sportief verschillende betrokkenen bij teamsportwedstrijden zich gedragen.

VERREWEG HET MEESTE WEDSTRIJDGEDRAG IS POSITIEF

Het overgrote deel van het gedrag van teamsporters tijdens wedstrijden was in 2021 positief, net als in de voorgaande jaren. Vanaf 2017 zijn 201.873 unieke gedragingen geregistreerd, waarvan 90 procent (zeer) positief was. De resterende 10 procent van de gedragingen

was grotendeels negatief (8%) en incidenteel excessief (2%). Hoewel excessieve gedragingen veel minder voorkomen dan positieve gedragingen, viel bij 44 procent van de wedstrijden minimaal één excessieve gedraging te noteren. Tegelijkertijd maakt de aanwezigheid van één excessieve gedraging niet gelijk een gehele wedstrijd onsportief: slechts 4 procent van de wedstrijden werd als onsportief beoordeeld.

“BIJ 44 PROCENT VAN DE WEDSTRIJDEN VIEL MINIMAAL ÉÉN EXCESSIEVE GEDRAGING TE NOTEREN”

VAKER INCIDENTEEL EXCESSIEF GEDRAG TIJDENS TEAMSPORT IN CORONATIJD

Incidenten van slaan, schoppen, bijten, uitschelden, kleineren, duwen en trekken kwamen in 2021 vaker voor tijdens sportwedstrijden dan in de jaren daarvoor. In de periode 2017-2020 vonden deze excessieve gedragingen in 32 tot 42 procent van de wedstrijden incidenteel plaats. In 2021 was dat in 51 procent

van de wedstrijden. Dat jaar hebben we vanwege lockdowns alleen wedstrijden aan het begin van het seizoen geobserveerd. Hoewel de prijzen dan nog niet worden verdeeld, waren er dus meer incidenten. We kennen de oorzaak hiervan niet, maar mogelijk heeft de coronacrisis meer spanningen opgeroepen.

GEDRAG VAN SUPPORTERS, BEGELEIDERS EN SCHEIDSRECHTER

Een wedstrijd is een sociaal proces, waarbij naast de sporters meerdere actoren, met verschillende rollen, betrokken zijn. Het wedstrijdgedrag van spelers wordt beïnvloed door gedragingen van supporters, begeleiders en de scheidsrechter en door het scoreverloop. Binnen de jeugdsport zijn bijvoorbeeld ouders vaak (ook) toeschouwer. In alle jaren dat er is geobserveerd beoordelen de observanten het gedrag van supporters in meer dan 85 procent van de wedstrijden als (uitsluitend) sportief. Het aandeel wedstrijden waar supporters vooral negatief waren is minder dan 3 procent. Ook het gedrag van de trainers en coaches is van invloed op de wedstrijd. De begeleiding van de thuisspelende ploeg vertoont over het algemeen positiever gedrag dan die van de uit spelende ploeg.

Het gedrag van de scheidsrechter wordt in 91 procent van de wedstrijden als onpartijdig beoordeeld. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2020. Scheidsrechters, zo weten we uit de praktijk, kunnen doelwit zijn van onsportieve bejegening. Bij het merendeel van de wedstrijden (65 procent) was de afgelopen jaren niet of nauwelijks sprake van ongewenst gedrag tegen de scheidsrechter. Dit percentage is in deze periode ongeveer gelijk gebleven.

Een opstootje tijdens de altijd beladen Spakenburgse derby tussen IJsselmeervogels en Spakenburg begin maart.

AANDACHT VOOR EEN VEILIG SPORTKLIMAAT

Sportbonden en sportverenigingen werken al jaren hard aan een veilig sportklimaat op de sportvelden en in de sporthallen. De inzet op trainersbegeleiding en positief coachen werpt zijn vruchten af. Bij de meeste teamsporten nam het aantal als sportief beoordeelde wedstrijden de afgelopen jaren toe. Bij basketbal, handbal, waterpolo en zaalvoetbal lijkt dit zelfs een trend te zijn. In 2021 lijkt deze toename bij een aantal sporten (onder meer hockey en voetbal) te zijn gestagneerd.

Toch blijft het een gemeenschappelijke opdracht en een gedeelde verantwoordelijkheid om excessief wedstrijdgedrag op de sportvelden en in de sporthallen te voorkomen. Deze verantwoordelijkheid is niet enkel

toe te schrijven aan scheidsrechters of verenigingsbestuurders. Ouders hebben daarin evenzeer een verantwoordelijkheid om hun kinderen te wijzen op sportief wedstrijdgedrag of zelf positief te coachen wanneer zij langs de kant staan te kijken. Als verenigingsbestuurder ben je de ogen en oren van de vereniging en verantwoordelijk voor een veilig en positief sportklimaat. Gedragsregels opstellen en communiceren is de eerste stap. Vervolgens is het belangrijk om onder andere ouders bewust te maken van hun gedrag langs de lijn en waar nodig aan te spreken. Zo kunnen we de Nederlandse teamsport nóg sportiever maken!

Bron: Heijnen, E., Geurink, N., & Stevens, V. (2022). *Monitor sportief wedstrijdgedrag 2021*. Mulier Instituut.

JAARLIJKS ONDERZOEK MET SPORTKLIMAATAPP

Het Mulier Instituut onderzoekt jaarlijks het wedstrijdgedrag in de Nederlandse teamsport. Met de SportklimaatApp kan het op eenvoudige wijze een grote hoeveelheid (on)sportieve gedragingen tijdens een sportwedstrijd vastleggen. Het Mulier Instituut heeft deze applicatie zelf ontwikkeld, coördineert de dataverzameling en beheert en controleert de verzamelde data. In hoofdstuk 1 van de vierde Monitor Sportief Wedstrijdgedrag vindt u meer informatie over de app.